

OBRTNIK

Političen in strokovnjašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. in 24. dne vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 3 gld. — Za pol leta 1 gld. 50 kr. — Za četrt leta 75 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo in Upravništvo Prešimov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se tudi v „Narodni Tiskarni“ Gosposke ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Ljubljana, 21. septembra 1888.

Mnogokrat uže v teku let, ko se borimo za jedinstvo in probujenje obrtnega stanu, prigodilo se je, da smo navzlic prepričanju o dobri ideji, ki more imeti konečno zmago — pričeli sami omahovati, da nas je zapuščala ona žilavost in vstrajnost, ki privede dobro stvar do cilja. Čestokrat dohajalo je k zborovanjem „Obrtnega društva“ tako pičlo število udeležencev; da so protivniki naših principov z zasmehom kazali na našo neslogo in nebriznost.

Poznali smo sicer naše sodruge. Vedeli smo in naglašali mnogokrat, da edino le obupanje ki se je polastilo našega stanu; je uzrok grozni apatiji, katera se nahaja mej obrtništvom. Nismo za trenutek dvomili na tem, da se proti stvari sami nikdo ne upira in da le bojazen za brezuspešen trud odvrča naše ljudi od skupnega delovanja!

Obrtni stan bil je pač uže mnogokrat opeharjen. Obljube ki so se mu delale bodisi si od posameznikov ali pa o času volitev, se nikdar niso spolnile! V času hudih političnih borb vplival je naš stan mogočno na razvoj narodne politike, — a sadu dosedej zato ni žel!

Trebalo je tedaj nastopiti drugi pot. Obrtništvu prepričano, da se ne more z zaupanjem zanašati na dobro voljo družih stanov; pričelo je delo za organizacijo lastnega stanu! Minulo je četrto stoletje, odkar te besede obrtništvu več ne pozna. Razkropljeno vsled mogočnega vpliva „osrečevalnih“ manšterskih nauk dospelo je do skrajne meje tistega propada, iz katerega se ne bi moglo nikdar povzdigniti.

Nekdaj najveljavnejši faktor v meščanski družbi, postal je denašnji rokodelce pravcati „Aschenbrödel“ slehernega, kojemu se je poljubilo norčevati se iz njega. Stanovska zavednost se je zgubila, pojem časti mu je pošel. Če je bil razžaljen sodrug, — če je bil razžaljen stan, — nihče ni čutil udarca v obraz; ki pri stanovih, ki se zavedajo, kakor so to uradniki, delavci i. dr. spravi vse na pozorišče!

Reči pa smemo: Dani se tudi pri naš! Čeravno počasi, a tem gotovejše dohajajo obrtniki drug za drugim do prepričanja, da je dosedanja pot napačna — da je mejsebojno sovraštvo in uničevanje pač najhuja potrata, katero si le misliti moremo!

Žal sicer da tako pozno pridemo do tega spoznanja, — kajti zgubljenega je že mnogo, a za pričetek dobre stvari, čas nikoli ni zamujen! Ne bodemo sicer posekali drevesa v jednim mahom, a če se do sledno držimo pričetega dela, če postavljamo neutrudljivo kamen na kamen — sezidali si bodemo tudi mi hišo zavetja, v kateri bo našel stan naš skupaj, kakor tudi posameznik sočutja in pomoči!

„Krajsko obrtno društvo“, čeravno se mu je bilo mnogo časa boriti s predsodki, storilo je v primeri neznatnih svojih močij in tako pičle udeležbe že mnogo več nego društva po številu svojem pomenljivejša. Ne le, da je z uspehom vplivalo na to, da se je pričelo pri oddajah javnih del ozir jemati na ponudnike iz malorokodelskega stanu; da je dandanes nže jako kočljivo postalo prezirati domače male rokodelce v prid podjetnikov in tovarn, kakor se je to preje godilo; ostane tudi zasluga tega društva da je največ pripomoglo k odpravi obrtniškega proizvodjenja v tukajšnjih kaznilničnih in prisilnodelavničnem zavodu. Pečalo se je še pred par leti z delom za ljubljanske naročnike v rokodelstvih krojaštva, čevljarstva in mizarstva na Gradu in v prisilni delavnici gotovo okoli 200 oseb. To delo donášalo je mnogim toliko postranskih dohodkov, in je bilo merodajnim osobam tolikanj pri srcu; da smemo brez pomisleka reči; da bi se to delo na enaki način in najbrže v pomnoženi obliki še danes izvajalo, ko bi se „Obrtno društvo“ s toliko silo ne bilo uprlo proti temu; in pridobilo na svojo stran tudi kupčijsko zbornico.

Kdo izmej nas si upa trditi, da bi bil deželni zbor, ko je uže vse potrebno sklenil v razširjenju

prisilne delavnice, — brez naših prošenj in naporov storil sklep v odpravo obrtniškega dela v takem slučaju, ko ga še več potrebuje!

Uplivalo je pa „Obrtno društvo“ tudi mnogo vže na povzdigo naše stanovske časti in nikdar ne ostane pozabljeno, kako je presvitli cesar sam o priliki svojega bivanja v Ljubljani pripoznal imenitnost tega društva z izrednim odlikovanjem našega društvenega predsednika!

To borno društvo pa, ki ne prejmlje od nikoder podpore, katerega se izogiba pri delitvi svojih darov dosledno celo krajska hranilnica; — ta mala skupina omogočila je celo osnovo lastnega časnika; kakeršne sicer z največjim trudom vzdržavajo le mnogoštevilne politične stranke; in brez vseh pridržkov smemo reči; da če je tako majhna skupina rokodelcev toliko zmožna bila storiti; kaj bi se bilo lahko storilo, ko bi bil sleherni spolnil stanovsko svojo dolžnost!

V novič stopilo pa je to društvo mej obrtnike z važnim korakom. V proslavo in spomin 40 letnega vladanja našega presv. cesarja, ki je v prestolnem govoru leta 1879. pomoč obljubil delavskim stanovom in na katerega se ravno v sedanjem času tudi mi obračamo s tišo čerim podpisu prošnje na Nj. velečastvo za obrambo našega stanu proti silnemu navalu velikega kapitala, ki misli pogoltniti v svoje nikdar polno žrelo zadnje ostanke naše, — ustanovilo bode to društvo prvi humanitarni zavod na Krajskem za samostalne obrtovalce!

Pričetek je skromen! A soditi po navdušenju v tako nepričakovani množini k zborovanju dne 20. septembra došlih samostojnih mojstrov, obrodila bode ta ideja najlepši sad!

Pokazali so pa ljubljanski rokodelci pri tej priliki tudi, da je hvaležnost in zvestoba presvitlemu vladarju najboljše krepilo in gonilo za spojenje našega stanu, ki je vže od nekdanj stal v posebnem za-

Listek.

Rokodelci in zadruga (Zünfte *).

Ponatis iz matične knjige „Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih“ spisal Ivan Vrhovec, c. kr. gim. profesor. Ljubljana 1886.

Največ meščanov je bilo rokodelcev. Tako imenitni in čislani, kakor trgovci, rokodelci sicer res niso bili, a zaradi svojega obilega števila so jim delali v mestnem zastopu dosti preglávice. Lasáli in pulili so se ž njimi — vsaj na rotovži — v jednomér, zavidaje jim njihovo obilo bogastvo in velike pravice, s katerimi so ti tako hitro bogatéli. Trgovci, (katerih bròj pak je bil, kakor smo čuli, že od nekdanj jako majhen), in krámarji so sedeli v mestnem zastopu po največ na stoléh notranjih,

*) Ako se hoče — v starodavnih časih najveljavnejši stan rokodelcev in obrtovalcev iz novega povzdigniti iz gmotnega propada — treba mu je, da spoznava in se učí zgodovine svoje. Zgodovina nam kaže dobre in koristne kakor slabe in škodljive upeljave in običaje v zadrugah. Če hočemo svoje stanje zboljšati uvesti moramo poskušati v novič prve — a odstraniti moremo slednje.

Hvaležni moremo biti g. pisatelju, ki je s tolikim trudom raziskoval in tako jasno sestavil njemu neznano stvarino in če glede nekaterih opazek ravno ne stojimo ž njim na istem stališči, reči smemo, da je njegova konečna sodba o zadrugah tako istinita, da dobiva v faktah dan za dnem najboljših dokazov. „Uredništvo“.

toda po nekoliko tudi zunanjih svetoválcev, ali rokodelci so imeli večino v zunanjem svetu, in v občini, tretjem oddelku mestnega zastopa, v katerem je bilo štirinšestdeset gláv. Kadar so napadali trgovce, bili so vedno jedinih mislij in se nikoli niso cepili med seboj, kar je imelo po največ uzrok svoj v strogi ločitvi stanóv v prejšnjih stoletjih.

Rokodelstvo je bilo v Ljubljani kaj staro, tako staro, da mu ne vémo početka. Prva dva stanovnika Ljubljane sta bila poleg vojaka trgovec in rokodelce: jednega si brez družega skoraj misliti ne moremo. Združevali so se, kakor sicer po Evropi, tudi naši rokodelci, trgovci in obrtniki v zadruga („Innungen und Zünfte“), da so z zjedinenimi močmi lože branili in zastopali svojega stanú interese. V tem poglavju namérjamo govoriti zgolj o rokodelskih zadrugah.

§ 1. Zadruga.

Brezuspešno zasledujemo čas, v katerem so osnovali v Ljubljani prvo zadrugo. Ti sledóvi se izgubljaajo v popolnoma mračni čas ljubljanske zgodovine; sicer pak to vprašanje tudi ni posebno zanimivo. Rokodelstvo je izrastek nemškega kulturnega življenja; ob jednom, ko so se jele snovati zadruga v Koloniji, v Ahnu, v Regensburgu itd.,

kovali so tudi ljubljanski rokodelci, če je sicer Ljubljana takrat že stala, zadržna svoja pravila („Zunftartikel, Zunftfreiheiten“). Konec srednjega veka so bile ljubljanske zadruga že stare. Imele so že lepo imetje v blágu in v gotovini ter priskákovale ž njim mestu, v denarnih stiskah tičočemu, na pomoč. Zadržnih pravil v originalu se iz tega zgodnjega časa v mestnem arhivu seveda ni ohranilo nič; najstarejša so iz primeroma zeló poznih let, šele iz leta 1676. To so pravila barvarske zadržuge. Za jedno leto mlajša so pravila zadržuge pádarjev in ranocelnikov iz leta 1677. Nobena teh svoboščin pa ni original, ampak so le potrjene, prejšnje zadržne pravice. Gotovo so se nahajala kdaj ta rokodelska pisma tudi v mestnem arhivu, ali ker naši predniki niso znali ceniti tacih prič iz davno minulih časov, pogubila so se do dobra. Saj pa bi tudi človek težko pričakoval, da bi bili shranjevali v prejšnjih stoletjih stara in ne več upotrebovana pravila, kajti veljavo so imela vedno le najmlajša in poslednja, ki jih je potrdil kakšen cesar ali nadvojvoda. Da bi starino shranjevali, za to ljudje minulih stoletij niso imeli razuma: kar zánje ni imelo več vrednosti, pogubilo se je. Zaradi tega seveda sicer ne morem sestaviti popolne zgodovine rokodelstva, vendar je tvarine toliko, da se dá

ščitu avstrijskih vladarjev. Rokodelci ljubljanski pokazali so z ogromno udeležbo svojo, da še ni popolnem zamrl v njih čut za mejsebojnost in tovarištvo. Ubrati treba je le prave strune, pričeti treba je le delo, kojega mogoča izvršitev je za slednjega očitvidna, in tudi naši sicer po vseh vetrovih razkropljeni rokodelci zberejo se pod zastavo presvitlega cesarja v jednoglasni klic:

„Vse za čast in srečo poštene obrtnije!“

Zadružno vprašanje.

II.

Mnogokrat, če se obrtniki razgovarjajo o svojih težnjah, čuje se vzdih: „Da ko bi bili zjedinjeni in enacih misli pomogli bi si lahko v tej ali oni zadevi!“ Istina je to. A kako malo storijo rokodelci v ta namen! Kako hitro se naveličajo truda če se vspeh precej ne pokaže. In vendar lahko opazujejo, kako vstrajno bijejo druge stranke boj za svoje idejale, kako neprestano in neomahljivo hodijo po poti, katera jih ima dovesti do konečnega cilja! Le ustrajnemu človeku je vspeh gotov. Ko bi sleberna stranka odnehala od svojih naporov; če si pri prvem naskoku ničesar ne pridobi, ne imeli bi pač nobene stranke več mej nami in gospodoval bi brezozirno lahko, kdor in kakor bi hotel.

A ravno obrtniki imamo to navado. Pri najmanjši žrtvi, ki se polaga na žrtvenik stanovskih interesov, povprašuje se uže, koliko sadu bode to obrodilo; ne misleči na to, da ideje, ki segajo tako daleč v politično in socialno težnje nasprotujočih sil — potrebujejo do zmage svoje desetletja, da mnogokrat preživene mnogih rodov!

Ko bi bil vsaki kmetič, ki je zasajal mlade drevesce, to delo opustil zaradi tega, ker je jako dvomljivo, bode li on sam doživel sad svojega truda, ne posedalo bi človeštvo ničesar — in ravno zato je obrtni stan tolikanj uničen, ker se mu je po manšterskih naukah v glavo vtepla ideja, da je jedino zveličavno za njega, če se ne briga niti za sodruge, niti za potomce, ker vsak naj bo sam svoje sreče kovač!“

Zadružna ideja zasmehuje se od mnogih obrtnikov še danes, a reči smemo, da so bili naši stari predniki, ki so držali skupaj v starih cehovih, ki so zidali mesta in bili v njih prvi meščani in voditelji mestnih poslov pač možje — pred katerim bi še danes marsikdo, ki se prišteva mojstrom brez pomislika sneti smel klobuk raz glave!

Zgodovina starega rokodelstva ima v primeri z današnjimi skoro sramotnimi razmerami tolikanj imenitno lice, da ga v tedanjih in sedanjih časih ni presešel nobeden stan.

Uprava mest bila je v rokah rokodelcev, meščani ponosni na svoj stan in pošteno ime vstvarili so skorej vse, kar še danes imamo in ti cehovi, ta stanovski ponos preteklih časov uničil je sile srednjeveških klativitezev in napravil podlago pravnim državnim naredbam.

Takega združenja v zadruga branijo se pa nekateri današnji obrtniki zato, ker ne pričakujejo od njih nobene koristi, drugi del pa celo zato, ker se boji, da bi mu utegnili zadruga škodovati!

So se časi v resnici tolikanj premenili, da je to, kar je bilo nekdanj dobro — sedaj škodljivo? Bodimo odkritosrčni! Glavni vzrok, da se obrtništvo ni z veseljem poprijelo zadrug, ni bojazen, da bi mogla zadruga škodo napravljati, marveč bojazen, da bi zadruga komu ne koristila! Nekateri so se novodobnih samopridnih nauk tolikanj napojili, da prisegajo na to, da, kar drugemu sodrugu koristi, njemu škoduje, in če pomislimo, da se je današnji obrtniški svet vzrejal v dobi najbrezozirnejega boja za osebne koristi, da je videl, kako so premeteni sleparji brez vsake zadružne pomoči čez noč pridobljali si milijone — ni čuda, če mu je ostala misel, da mu v brezozirnem boji sodruga proti sodrugu cvete sreča in bogastvo!

Bode li moglo rokodelstvo plačati to nesrečno zmoto s svojo pogubo?

Vlada ni storila mnogo za nas; a ko ne bi storila družega, nego da nam je vstvarila obligatorične zadruga — da je napravila podlago za neobhodno potrebno jedinstvo obrtnega stanu; mogel bi ji svojih pravic, se zavedni obrtni stan hvalo vedeti; kajti le na podlagi prenovljenega starodavnega cehovstva bode obrtnemu stanu mogoče po trudapolnem delu priboriti si nadaljni častni obstanek. V zadrugah leži ključ k rešitvi vprašanja: Bode li obrtni stan obvaroval si v bodočnosti še samostojnost, ali bode postal brezizjemno suženj in hlapec kapitalskih podjetnikov?!

Javni mesečni shod „Obrtnega društva“

dne 16. septembra 1888.

Predseduje gosp. A. Klein. Navzočih 30 članov. Predsednik otvori sejo ter preide takoj k prvi točki dnevnega reda: Poročilu deputacije, voljene v zadnjem mesečnem shodu, ki ima potrebno ukreniti, da se zabrani delo v prisilni delavnici in kaznilnici na Žabjaku. Iz poročila je razvidno, da se je delo v obeh zavodih dokaj omejilo, deloma popolnoma opustilo in upati je po zagotovilih merodajnih oseb, da se sčasoma popolno neha. Poročilo vzame se še zadovoljnostjo na znanje h čemur napravijo še gg. Kunc, Šturm in Hribar priznalnih opazk.

Nadalje pozivlja g. predsednik g. M. Kunca, naj bi danes le v kratkem razjasnil navzočim gospodom o pomenu in ustanovitvi „Obrtne bolniško-podporne blagajne“, ker radi premale udeležbe ni umestno razpravljati toli važne zadeve in meni naj bi se potem vse drugo odložilo do prihodnjega četrtka, ta dan pa naj bi se sklical še drugi veliki shod v popolno rešenje programa. To se vsprejme in gosp. M. Kunc poroča v kratkem o tej zadevi. Poročilo sprejme se z veliko navdušenostjo in zborovanje zaključí ob 4. uri popoldne.

V Ljubljani 17. septembra 1888.

Javni mesečni shod „Obrtnega društva“

dne 20. septembra 1888.

Predseduje gosp. A. Klein. Gospod predsednik otvori v navzočnosti več kot 100 obrtnih mojstrov zborovanje. Pozdravlja toliko udeležbo in želi stvari, katero bomo danes razpravljali najboljšega uspeha. Potem pozivlje g. M. Kunca, kot poročevalca današnji točki, naj blagovoljno razjasni njegov načrt.

Gospod M. Kunc v jako dolgem in jedernatem govoru razloži, kako praznujejo vsi narodi, vsa društva in občine 40letnico vladanja presvitlega

Ako je dobil v kacam kraji dela, moral je oddati tudi ta prepis v ondotno zadržno skrinjo, kjer so mu ga shranjevali toliko časa, da je odšel zopet dalje po svetu. Izgubiti tega prepisa ni smel, kajti imel je silen trud in dokaž težav, da je dobil družega, predno je mogel izkazati, da ga je izgubil po nesreči in ne po malomarnosti, ali ga sicer dal kako iz rok. Te ovire pak mu je stavila zadruga za to, ker se je pripetilo mnogokrat, da je pomočnik na poti v denarnih zadregah prodal to svojo pravico, ali mu jo je kdo ukradel, ki je sleparil ž njo pod njegovim imenom po svetu, ne da bi se bil res priučil rokodelstva.

Tacih zadržug, ki bi imele središče svoje samó v Ljubljani, bilo je pa vendar le malo, najbrž pádarska in ranocelniška jedina. Nekatero so sezale le čez nekatera mesta, n. pr. lončárska, h kateri so pripadali lončárji štiri milje okoli Ljubljane, lončárji v Loki, v Kranji, v Kamniku, v Višnji Gori, na Holmci in v Šmártinu. V obče pak je imelo vsako mesto in celo vsak trg svoje zadruga za rokodelce svoje; v Ljubljani so si pa n. pr. krojáči, čevljarji in jermenárji osnovali celó dve zadržugi, jedno za mestne in jedno za kmetske krojáče, čevljarje in jermenárje, stanujoče po predmestjih in v ljubljanski okolici.

cesarja Frana Josipa I.; navaja tudi, koliko koristnega se je ukrenilo pod vladó sedanjega milega cesarja v korist malemu obrtniku, da bi si zopet opomogel. Vsled tega ne sme zaostati Ljubljansko „Obrtno društvo“ z dokazi hvaležnosti; in odbor tega društva sklenil je, da se najbolj ravna po besedah cesarja, ki je izrazil željo: „Naj ne napravljajo se veselice in naj ne troši se po nepotrebnem denar, temveč ustanovljajo naj se humaniterni zavodi in podpore revežem, da ustanovi: „Mojstersko bolnišno blagajno za rokodelske, proste in koncesinovane obrti“. Nadalje raztolmači normalna pravila, katere je izdalo ministerstvo in vse ugodnosti, katere bi imelo to društvo.

Nato poprime besedo g. D. Hribar. Oziraje se na pojasnila gospoda predgovornika dokazuje, kako v resnici je potreben tak zavod in kolike koristi bi bil tudi glede skupnega delovanja vseh obrtovalcev. Dokazuje, da ravno taka skupnost dajala je našim prednikom ono moč, ki so jo imeli po mestih v srednjem veku in tudi kasneje še in to do prve polovice 19tega veka. Tudi Ljubljanci preskrbeli so si bili za svoje obolele sodruga pomoči, kajti hiša na voglu tik frančiškanskega mostu je še danes živ dokaz. In kar so imeli naši predniki izgubili smo; a potreba pa danes gotovo ni manjša, kakor je bila takrat, kar je dokaz današnja obila vdeležba od katere je upati, da je enih misli in želje.

Gospod Šturm z veseljem pozdravlja to ustanovitev. Dokazuje, kako s težkim srcem pač leže oče-obrtnik s silo bolezní položen v postelji, ker vidi, da ne samo on temveč vsa družina je nepreskrbljena ter stradanju in lakoti prepuščena. Gotovo vpliva to mnogo na bolezen, katera se mesto, da bi se zboljševala polagoma le hujša in dostikrat je to vzrok, da zgubi družina roditelja. Tudi on apeluje na vse navzoče naj jednoglasno sklenejo pristopiti takemu društvu.

Gospod predsednik pretrga zborovanje za 10 minut, da se navzoči dogovore o kandidatih za pomnoženi odbor.

Po kratkem posvetovanji glasuje ves zbor za ustanovljenje društva in izvoli v odbor gg. Hinterlechner, čevljarji mojster; Bonač, knjigovez; Tratnik, pasar; Hanzel, mizar; Košir, jermenar; Jenko, pek; Šturm, krojač; Čamernik, kamnosek; Levec, ključavničar.

Po izvolitvi poprime besedo g. J. Regali in predlaga ustanovitev banke za izplačevanje pokojnin, kajti nameravano društvo zdi se mu nepotrebno; a opazati je moral, da besede brez temeljna slabo uplivajo na poslušalce. Razburil je bil z nepotrebnim nasvetom navzoče, na kar pa je dobil primeren odgovor.

Govorila šta še gospod Hinterlechner in gospod Jenko o resnem delovanju vsega odbora.

Slednjič zahvali se gospod predsednik vsem navzočim in zaključí zborovanje ob 11^{1/2} uri zvečer.

V Ljubljani 21. septembra 1888.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Kakor znano, ima vojaštvo raznovrstne rokodelce tako n. pr. krojače, čevljarje, puškarje, sedlarje i. t. d. Navada pa je, da se ti rokodelci za vse več brigajo, nego za vojaško delo, in mnogi imajo za civilne naročnike več posla nego za vojaške; ker imajo vsled tega, da jim vojaštvo plačuje stanovanje, delavnice in jim daje celo cenih delavcev (vojakov), vsekako prednost; da celo pri nižjih cenah več prislužijo kakor drugi obrtniki.

Koliko mojstrov je bilo treba, da so si mogli osnovati zadržugo, ne vémo povédati, najbrž pa so zadostovali trije ali štirje; če jih je bilo meuj, vpisani so bili ali v graško ali pa celovško zadržugo Koroška, Štajarska in Kranjska so bile namreč nekdanj v dosti ožji zvezi med seboj, kakor današnje dni, in ukrepale so o marsikateri stvári skupaj; skupaj so plačevale n. pr. cesárju davek; deželni zbor kranjski, ki se je največ ukvarjal leto za letom le z vprašanji: koliko naj se privoli za to leto cesárju davka, ali koliko potroši za obrambe na južnih mejah kranjskih, izrekel ni nikdar poslednje besede prej, dokler ni prišlo poročilo s Koroškega in Štajerskega, za kako vsoto sta se odločili te dve deželi. Tudi rokodelci so bili v tesnejši zvezi med seboj. Milárji („Seifensieder“) in medčárji („Lebzelter“) so imeli svojo skrinjo v Celovci; kotlárji („Kupferschmiede“), klepárji in dimničárji v Gradci; óna dva glavničárja („Kammacher“), ki sta živela konec minulega stoletja v Ljubljani, pripadala nista celó oba k jedni in isti zadržugi, kajti jeden je bil vpisan v celovško, jeden v graško zadržugo.

(Dalje prihodnjič).

naslikati ž njo še dosti jasna podoba ljubljanskega rokodelstva, vsaj za osemnajsto stoletje.

Kaj je bila zadruga? Skoraj to, kar danes, namreč zveza vseh rokodelcev jednega in istega rokodelstva, torej zveza mojstrov in njihovih vdóv, (če so se pečale po smrti soprogov še nadalje z rokodelstvom), pomočnikov in učencev. Nekaterikrat smo že poudarjali, da je bila nekdanja Ljubljana na vse strani glava in vzgled, po katerem so se ravnala vsa mesta in se ravnali vsi trgi po deželi. Takisto je bilo tudi z rokodelstvom. Ljubljana je bila središče rokodelskih zadržug. Navadni rokodelci, čevljarji, krojači, tkalci itd. so imeli v vsakem mestu svojo posebno zadržugo, imenitnejši pa, n. pr. pádarji („Bader“) in ranocelniki, ki so jih prištevali do cesárja Jožefa II. rokodelcem, imeli so svojo zadržugo le v Ljubljani. Vidno središče, okoli katerega so se zbirali, bila je „zadržna skrinja“ („Zunftlade“). To je bilo njihovo svetišče, v katerem so shranjevali originale rokodelcem podeljenih pravic in svoboščin, vrhu tega pa tudi vsa doučna pisma (Lehrbriefe), kajti pomočnik, izučivši se svojega rokodelstva, dobil ni izpričevala ali doučnega pisma sam v roke, ampak le prepis z zadržnim pečatom; ž njim je šel na tuje popotovat, original so hranili v zadržni skrinji. Na tuje pak je moral iti vsak.

Rokodelci so čez to uže mnogo stokali, — a kakor običajno — storili niso ničesar, kjer pa ni — tožnika, ni sodnika! Ko se je pa neki tukajšni puškar pritožil, da civilna dela vspremlje in izdeluje vojaški puškar; prepovedalo se je to slednjemu in s prav majhnim trudom odpravil je to nenaravno konkurenco. Lenoba naših obrtnikov je tedaj kriva, da se jim tako godi. Vojaški vrhovni oblasti pač ni na tem ležeče, da bi oskrbovala ljudem, katere ima za vojaške obrtnije, tudi civilnega dela, kajti zadostuje jim prisluzek pri vojaškem delu, — civilno delo gre le tako, „pod roko“! A če se nihče ne pritoži, kedo se bo za to brigal?

Iz za hribovja. Opisati Vam hočem, če tudi nekoliko po hribovski, neko posebno specialiteto tistih pijavk, ki nam rokodelcem vedno pobirajo smetano raz mleka. Ti ljudje niso advokatje, ne uradniki; tudi ne duhovni ali pa zdravniki. Učili se večinoma niso ničesar; najboljšje je celo, kakor fakta dokazujejo — če niti brati ne znajo. Potrebujemo le brezozirnost, srečo ali pa podedovani denar. Tudi nikakega obrta jim ne treba naznaniti. Za dokaz zmožnosti jih nihče ne upraša. — In vendar njim je ves obrt prost! Nobeni § §. jih ne ovirajo; z malenkostmi se ne pečajo, a nahajajo se povsod tam, kjer se nadjati dolgih števil, tedaj obilega dobička.

Kadar kaki kraj, mesto ali pa država razpiše oddajo kakega dela, takrat pokaže se ti na dan tak možak! In vse oblasti kar tekmujejo za to, da se izroči izvršitev razpisanega dela tacemu „generalnemu“ podjetniku. Tak „generalni podjetnik“ je več vreden in daje neki več poročstva za izvršeno izvršitev dela, nego vsi oni izučeni mojstri skupaj, ki od tacega podjetnika prevzeto delo **faktično izvršijo!** Taki so moderni nazori in kedor tega ne verjame je bedak!

Normalstatut für Meister-Krankencassen.*)

Vorbemerkungen.

Das nachstehende Normalstatut hat zum Zwecke, einen Rahmen und eine Anleitung zur Verfassung von Statuten für Krankencassen für Gewerbsinhaber (Meister-Krankencassen) zu geben.

Selbstverständlich kann in Anbetracht der Verschiedenheit der Verhältnisse und der Anforderungen, welche von den Gewerbsinhabern an eine ihrem Stande angepasste Krankencasse gestellt werden, das Normalstatut nicht ohne Aenderung für jede Meister-Krankencasse Anwendung finden, und sind demnach die Bestimmungen des Normalstatutes, wenn dies nöthig erscheint, nach den speciellen Verhältnissen abzuändern und zu diesem Zwecke die dem Texte derselben im Anhang beigefügten Anmerkungen wohl zu beachten.

Noch ist zu bemerken, dass es sich für Genossenschaften, welche überhaupt nicht mehr als 50 Gewerbsinhaber zählen, oder bei welchen nicht mindestens der Beitritt einer solchen Anzahl von Gewerbsinhabern zur Krankencasse zu erwarten ist, nicht empfiehlt, eine selbstständige Krankencasse zu errichten, und in solchem Falle die Bildung einer gemeinschaftlichen Krankencasse für mehrerer eventuell für alle Genossenschaften, welche sich am selben oder doch in naheliegenden Orten befinden, anzustreben ist. Eine grössere locale Ausdehnung der Wirksamkeit der Casse ist jedoch zu vermeiden, da die gedeihliche Entwicklung einer Krankencasse durch eine solche Vereinigung der Mitglieder, welche eine gute Krankenkontrolle ermöglicht, bedingt ist.

Die dem Texte des Statutes vorkommenden Klammern [] deuten an, dass die in Klammern eingeschlossenen Worte nach den Umständen beibehalten, gestrichen oder geändert werden können.

Statut der Meister-Krankencasse

[der Genossenschaft der in]

§ 1.

Zweck.

Die Krankencasse bezweckt die Unterstützung ihrer Mitglieder für den Fall einer durch Erkrankung verursachten zeitlichen Erwerbsunfähigkeit durch Gewährung von Krankengeld, [dann der ärztlichen Hilfe und des Medicamentenbezuges aus Kosten der Casse. Ferner wird von der Casse im Falle des Ablebens eines Mitgliedes ein Begräbnissbeitrag ausbezahlt].

*) Ker je želja naša ustanoviti novo društvo vsaj do dne 2. decembra z dostojno slovesnostjo, in ker pomnoženi odbor obstoji sedaj iz 24 udov, potreba je, da nečakaje na slovenski prevod normalnih pravil dajemo tem odbornikom precej priliko, informirati se o tej novi stvari, in zagledelj ponatisnemo za danes nemški original normalnih pravil.

§ 2.

Sitz und Umfang der Wirksamkeit.

Die Krankencasse hat ihren Sitz in . . . und erstreckt ihre Wirksamkeit auf die beigetretenen Gewerbsinhaber der oben angeführten [Genossenschaften].

§ 3.

Mitgliederschaft.

Beginn und Ende derselben.

Berechtigt, der Casse als Mitglied beizutreten, ist jeder den obigen Genossenschaften angehörige Gewerbsinhaber, welcher sich in gesundem und erwerbsfähigem Zustande befindet und das 60. Lebensjahr nicht überschritten hat.

[Der Vorstand der Casse ist berechtigt, den Beitrittswerber ärztlich untersuchen zu lassen und im Falle ungünstigen Gesundheitszustandes die Aufnahme des Betreffenden zu verweigern].

Die Mitgliedschaft ist bei dem Cassenvorstande mündlich oder schriftlich anzumelden und beginnt vom Tage der Ausfertigung der Bescheinigung der Aufnahme seitens des Cassenvorstandes.

Die Anmeldung muss enthalten:

den Vor- und Zunamen des Angemeldeten; die Genossenschaft, welcher er angehört; die derzeitige Wohnung.

Die Mitgliedschaft erlischt durch mündliche oder schriftliche Austrittserklärung bei dem Cassenvorstande, oder falls die Cassenbeiträge an [zwei] aufeinanderfolgenden Terminen nicht bezahlt werden, mit dem [zweiten] Zahlungstermine.

§ 4.

Einkünfte der Krankencasse.

Die Einkünfte der Krankencasse bestehen:

- Aus der Beitragsleistung der Mitglieder;
- aus Geschenken, Vermächtnissen etc., welche der Casse zugehen;
- aus den Zinsen der fruchtbringend angelegten Cassenbeständen.

§ 5.

Ausmass der Unterstützungen und der Beiträge.

Das Ausmass der Unterstützungen und der hierfür von den Mitgliedern zu entrichtenden Beiträge ist in folgender Tabelle enthalten.

Eintrittsalter	Monatlicher Beitrag für															
	ein tägliches Krankengeld von										Ärztliche Hilfe und Beizug der Medicamente	den Begräbnissbeitrag von				
	15	30	45	60	75	100	150	200	250	300		10	20	30	40	50
	Kreuzer										Gulden					
bis zum 30. Jahre . .	6	12	18	24	30	40	60	80	100	120	20	2	4	6	8	10
vom 31. bis 40. Jahre .	8	16	24	32	40	53	80	107	133	160	20	3	6	9	12	15
„ 41. „ 50. „ .	11	22	33	44	55	73	110	147	183	220	20	4	8	12	16	20
„ 51. „ 55. „ .	13	26	39	52	65	87	130	173	217	260	20	5	10	15	20	25
„ 56. „ 60. „ .	16	32	48	64	80	106	160	214	266	320	20	6	12	18	24	30

[Den Mitgliedern steht es jederzeit frei, zu einem anderen, vorstehend angegebenen Unterstützungsausmass überzutreten. Ist das neue Ausmass geringer, so hat das Mitglied fernerhin den dem geringeren Ausmass nach dem betreffenden Eintrittsalter entsprechenden Monatsbeitrag zu leisten, ohne dass aus Anlass der bisherigen höheren Zahlung eine Rückerstattung erfolgt. Ist das neue Ausmass höher, so hat das Mitglied fernerhin den dem höheren Ausmass und dem als Eintrittsalter anzusehenden Alter zur Zeit des Uebertrittes entsprechenden Monatsbeitrag zu leisten].

§ 6.

Bedingungen, Art und Dauer der Krankenunterstützung.

[Die Mitglieder der Casse haben vom Beginne der Zahlung der Cassenbeiträge Anspruch auf unentgeltliche ärztliche Hilfe und unentgeltlichen Medicamentenbezug].

Auf ein Krankengeld haben die Mitglieder Anspruch, wenn die Beitragsleistung zur Casse bereits mindestens durch [vier Wochen] erfolgt, es sei denn, dass die Erkrankung durch eine im Gewerbebetrieb erlittene Verletzung verursacht ist, in welchem Falle ohne Rücksicht auf die Dauer der Beitragsleistung das Krankengeld zu erfolgen ist.

Das Krankengeld wird vom ersten Tage der Erkrankung an, jedoch nur dann gezahlt, wenn die Krankheit mehr als drei Tage dauert.

Dem Mitgliede gebührt das Krankengeld im vollen Ausmass längstens auf die Dauer von [13 Wochen] und mit der Hälfte des Ausmasses auf längstens weitere 13 Wochen.

Sollte der Genesene innerhalb acht Wochen an derselben Krankheit wieder erkranken, so wird die zweite Erkrankung bei Berechnung der Unterstützung als Fortsetzung der ersten betrachtet und behandelt.

[Im Falle der Verpflegung in einer Krankenanstalt auf Kosten der Casse erfolgt, werden die Verpflegskosten von dem Krankengelde in Abrechnung gebracht und nur der verbleibende Rest dem Mitgliede ausbezahlt].

Mitgliedern, welche bei ihrem Ausscheiden aus der Casse erwerbsunfähig sind, verbleibt der Anspruch auf Krankenunterstützung und Sterbegeld, wenn die Erkrankung oder der Todesfall während der Erwerbslosigkeit innerhalb drei Monaten nach dem Ausscheiden eintritt. Mitgliedern, welche der Casse erst kürzere Zeit als drei Monate angehört haben, steht dieser Anspruch nur zu, wenn der Unterstützungsfall innerhalb eines die Dauer der Mitgliedschaft nicht überschreitenden Zeitraumes nach dem Ausscheiden eintritt.

§ 7.

Leistung der Unterstützungen.

[Die ärztliche Behandlung der erkrankten Mitglieder erfolgt, so weit diese nicht in ein Krankenhaus aufgenommen sind, durch den Cassearzt; Kosten, welche durch Zuziehung eines anderen Arztes erwachsen, werden von der Casse nur ersetzt, wenn die Zuziehung auf Anordnung oder mit Genehmigung des Vorstandes oder bei Gefahr im Verzuge erfolgt ist.

Arznei und sonstige Heilmittel werden den Mitgliedern auf Anordnung des Cassearztes nach näherer, vom Vorstande zu treffender Regelung verabfolgt].

[Die Auszahlung des Krankengeldes erfolgt an jedem Samstag für die abgelaufene Woche gegen Einlieferung eines vom Cassearzte auszustellenden Krankenscheines, in welchem die Zahl der Wochentage, während welcher der Erkrankte persönlich erwerbsunfähig war, angegeben sein muss.

In dem erstmalig einzureichenden Krankenscheine ist ausserdem der Tag des Beginnes der Krankheit, in dem letzten der Tag des Wiedereintritts der Erwerbsfähigkeit anzugeben].

[Der Begräbnissbeitrag für ein verstorbenes Mitglied wird gegen Vorlage des Todtenscheines an die Witwe desselben, oder falls eine solche nicht vorhanden, denjenigen Hinterbliebenen ausgezahlt, welche das Begräbniss zu bewirken haben.

Sind solche Hinterbliebenen nicht vorhanden, so werden die Kosten der Beerdigung bis zum Betrage des Begräbnissbeitrages von der Casse bestritten oder Denjenigen, welche dieselben bestritten haben, erstattet].

§ 8.

Quittungsbücher.

Für jedes Cassenmitglied wird ein Quittungsbuch mit einem Abdrucke dieses Statutes ausgefertigt, welches die Angabe über die Höhe der Beiträge und der eintretenden falls zu gewährenden Unterstützungen enthält.

Dasselbe wird bei der ersten Beitragsleistung dem Mitgliede eingehändigt.

Jede Beitragszahlung ist in dem Quittungsbuche durch den Rechnungsführer zu quittieren. Diese Quittung ist für die Casse verbindlich.

§ 9.

Buchführung und Rechnungsabschluss.

Die Buchführung der Krankencasse hat nach den Grundsätzen der einfachen Buchhaltung zu erfolgen.

Mit 31. December jeden Jahres sind die Bücher und Rechnungen der Casse abzuschliessen, und ist bis 1. März des folgenden Jahres der Rechnungsabschluss zusammenzustellen.

Derselbe hat auszuweisen:

Entscheidung von Streitigkeiten.

Streitigkeiten, welche sich aus dem Cassenverhältnisse zwischen den Mitgliedern und dem Cassenvorstande ergeben, werden durch ein aus [drei, fünf] Vereinsmitgliedern bestehendes Schiedsgericht entgeltlich entschieden.

Von jeder streitenden Partei [wird, werden] [ein, zwei] Schiedsrichter bestimmt. Die ernannten [zwei, vier] Schiedsrichter wählen einen [dritten, fünften] Schiedsrichter, welcher zugleich als Obmann des Schiedsgerichtes zu fungiren hat. Kommt über die Wahl desselben keine Einigung zu Stande, so entscheidet unter den von beiden Seiten vorgeschlagenen das Los.

§ 17.

Auflösung der Krankencasse.

Im Falle der Auflösung der Casse ist das Vermögen der Casse zunächst zur Deckung der von dem Zeitpunkte der Auflösung bereits eingetretenen Unterstützungs- und sonstigen Verpflichtungen der Casse zu verwenden, der Rest aber der Gemeinde des Sitzes der Casse mit der Widmung zu übergeben, dass dieser Vermögensrest zu Unterstützungen für bedürftige Gewerbsinhaber der Genossenschaften, welche die Casse errichtet haben oder der Angehörigen derselben zu verwenden ist.

§ 18.

Staatsaufsicht.

Die Casse unterliegt der Staatsaufsicht nach Massgabe der für Versicherungsvereine bestehenden gesetzlichen Bestimmungen.

Domače in razne stvari.

— O ustanovljenju zadrug v Ljubljani. Deželna vlada potrdila je pravila pekovske zadruge v Ljubljani. Načelnik tej zadruzi je g. Jenko pekovski mojster in ud kupčijske in obrtne zbornice. Razun te zadruge vstanovljene so faktično dosedaj še zadruge mesarjev in brivcev. Pravila čevljarске zadruge ležijo še pri vladi v potrjenje; pravil krojaške zadruge ki so bile uže pred dvema leti sklenjene; dotični odbor še zdaj ni predložil; zakaj ne — pač ne vemo; kakor tudi to ne; ali je odbor ki je to nalogo prevzel, opravičen tudi za neizvršitev zadrughnih sklepov?

(C. kr. obrtni strokovni šoli za lesno industrijo, umetno vezenje in šivanje čipk) pričneta svoje delovanje koncem meseca oktobra ali pa začetkom meseca novembra. Vsprejemali se bodo učenci, ki so dovršili ljudsko šolo in spolnili 14. leto; vendar so tudi izjeme mogoče. Ustoppnine in šolnine ne bode nikake. Deželni odbor, kupčijska in trgovinska zbornica, mestni zastop Ljubljanski in kranjska hranilnica so dovolili zdatne zneske za ustanove, katere bodo kmalu razpisane. Vodstvo obeh zavodov bode, kakor se nam poroča, v kratkem razglasilo podrobni program obeh šol in določilo dan upisovanja in pričetka. Kakor je znano, bodeča oba zavoda na trgu sv. Jakoba, kjer je mestni zastop najel vse prvo nadstropje v stari in novi Virantovi hiši.

— Zadruga čevljarjev na Dunaji sklenila je v zadnjem zborovanju iz zadrughnega premoženja izločiti svoto 40.000 gold. za ustanovo invalidne preskrbovalne blagajne za onemogle člane zadruge. Jeden del zadrughnih članov s tem sklepom ni zadovoljen; ter pravi da bi bilo bolje, ko bi zadruga te visoke svote ne izločila iz svojega premoženja, temveč rajši vstanovila zalogo surovega blaga, ali pa vporabila za dobavo eraričnega dela; kar bi za podporo onemoglih članov več donajalo nego denar, ki bode naložen v kuponih barona Rotšilda!

— Umetno uro, katero je v prostem času naredil ključarski pomočnik Janez Musil in jo razstavil na mejnarodni razstavi delavcev v Parizu leta 1886, kupil je presv. cesar. Ta delavec odlikovan je bil za svoje umetno delo uže na imenovani razstavi z zlato svetinjo, in sedaj je vrednost njegovega dela pripoznana tudi od cesarja samega.

— O pomnoženju prebivalstva. Najhitreje v Evropi množi se prebivalstvo na Nemškem; zategadelj nahajamo Nemce po vsem svetu razkropljene. Preračunilo se je, da bode do leta 1890. narastlo število prebivalcev v Nemčiji na 55 do 60 milijonov. Od leta 1815. do 1885. pomnožilo se je prebivalstvo Nemčije od 24 na 47 milijonov duš. Vojakov tedaj Nemcem ne bode zmanjkalo. Ravno nasprotno godi se na Francoskem. Kakor so zračunali, rodijo Nemci vsako leto okolu 400.000 otrok več nego Francozi in če jih tudi mnogo pred doraslostjo umerje, se razvidi da more Nemčija zaradi preživenja take obilice neproduktivnih oseb v gmotnem stanju zaostajati za Francosko, kjer se blagostanje navzlic ogromnih davkov tako množi da znaša letni prihranek kakor se ceni, 2 milijardi!

— One čast. gospode naročnike, katerim z današnje številke poteče četrletna naročnina, prosimo, da jo pouove, da se pošiljanje ne preneha.

I. In den Einnahmen:

1. Die Beiträge der Mitglieder;
2. sonstige Einnahmen;
3. Zinsen;
4. den Reservefond am Schlusse des Vorjahres.

II. In den Ausgaben:

1. Die gezahlten Krankengelder;
2. die Kosten der Aerzte und Krankencontrole;
3. die Ausgaben für Medicamente etc.;
4. die Spitalsverplegskosten;
5. die Bezahlung der Begräbnissbeiträge;
6. die Verwaltungsausgaben;
7. den gegenwärtigen Reservefond.

Ausserdem ist der Vermögensbestand und seine Anlage genau auszuweisen.

Der Rechnungsabschluss muss vom Ueberwachungsausschusse bis Ende März geprüft und der Generalversammlung zur Entlastung vorgelegt werden.

Nach erfolgter Entlastung, spätestens im Mai jeden Jahres, ist der Rechnungsabschluss im Wege der politischen Landesstelle dem k. k. Ministerium des Innern vorzulegen und der Kenntnissnahme sämtlicher Vereinsmitglieder zugänglich zu machen.

§ 10.

Reservefond.

Aus dem Mehrbetrage der Einnahmen über die Ausgaben ist der Reservefond zur Sicherstellung der künftigen Verpflichtungen der Casse zu bilden.

Von drei zu drei Jahren ist durch einen Sachverständigen ermitteln zu lassen, wie hoch sich der Reservefond zur Sicherstellung der übernommenen Verpflichtungen belaufen soll.

Wenn der Reservefond die Höhe nicht erreicht, welche er nach der Sachverständigenprüfung haben soll, so ist durch eine entsprechende Erhöhung der Beiträge oder durch Ermässigung der Unterstützungen die Herstellung des erforderlichen Reservefondes zu sichern. Ein allfälliger Mehrbetrag über den erforderlichen Reservefond kann bis zur nächsten Prüfung desselben zur Bewilligung von Krankengeld über die normalmässige Dauer und anderer ausserordentlicher Unterstützungen an die Mitglieder und deren Angehörige verwendet werden.

Im Falle continuirlicher Zunahme des Ueberchusses kann auf Grund sachverständigen Befundes eine Herabsetzung der Beiträge beschlossen werden.

Jede Aenderung der im Statute festgesetzten Unterstützungen, sowie der Mitgliederbeiträge ist als eine Statutenänderung anzusehen und zu behandeln, welche der staatlichen Genehmigung unterliegt.

Im Falle bei ausserordentlich ungünstigen Gesundheitsverhältnissen (Epidemien) der vorhandene Bestand der Krankencasse inclusive des Reservefondes voraussichtlich zur Deckung der Ausgaben in der nächsten Zeit nicht ausreicht, kann der Vorstand, in Gewärtigung der späteren Bedeckung durch die regelmässigen oder zu erhöhenden Einnahmen, ein Darlehen bis zur Höhe der dreimonatlichen regelmässigen Einkünfte zu Lasten der Casse aufnehmen.

§ 11.

Vermögensanlage.

Verfügbare Gelder des Vereines dürfen ausser in den öffentlichen Sparcassen nur wie Pupillargelder angelegt werden.

§ 12.

Bildung des Vorstandes, Umfang und Dauer seiner Befugnisse.

Die Verwaltung der Casse wird durch den Vorstand besorgt.

Der Vorstand besteht nach Beschluss der Generalversammlung aus [sechs, zwölf] Mitgliedern, welche von der Generalversammlung auf die Functionsdauer von [zwei, drei, vier] Jahren gewählt werden.

Alljährlich scheidet [die Hälfte, ein Drittel, ein Viertel] der Mitglieder des Vorstandes aus, und zwar im ersten Jahre durch Auslosung, sodann in der Reihe ihrer Functionsdauer, und erfolgt deren Ersatz durch Neuwahl. Die ausgeschiedenen sind wieder wählbar.

Ausserdem sind Ersatzmänner in der halben Anzahl der Vorstandsmitglieder auf die Dauer eines Jahres zu wählen, welche im Falle des Austrittes von Vorstandsmitgliedern an Stelle derselben für die fernere Mandatsdauer zu functioniren haben.

Der Vorstand wählt aus seiner Mitte einen Obmann, einen Obmann-Stellvertreter, einen Schriftführer und einen Cassier. Die Wahl geschieht mit Stimmenmehrheit und gilt für ein Vereinsjahr.

Die Mitglieder des Vorstandes üben ihre Functionen unentgeltlich, jedoch kann den Functionären über Antrag des Vorstandes eine Remuneration von der Generalversammlung bewilligt werden.

Der Vorstand ist beschlussfähig, wenn sämtliche Vorstandsmitglieder von der Abhaltung der Sitzung verständigt wurden und mindestens die halbe Anzahl derselben inclusive des Obmannes oder Obmann-Stellvertreters anwesend sind.

Die Beschlüsse werden mit Stimmenmehrheit der anwesenden Vorstandsmitglieder gefasst. Bei

Stimmgleichheit gilt jene Meinung, für welche der Vorsitzende gestimmt hat.

Die bei der Casse bestellten Aerzte sind den Vorstandssitzungen mit berathender Stimme zuzuziehen.

Dem Vorstande obliegen alle Angelegenheiten der Casse, welche nicht ausdrücklich der Generalversammlung oder dem Ueberwachungsausschusse vorbehalten sind. Seine Befugnisse sind insbesondere:

- a) Die Ueberwachung der ordnungsmässigen Einzahlung der Beiträge;
- b) die Bewilligung der Krankengelder und sonstigen statutenmässigen Unterstützungen;
- c) die Fructificirung disponibler Gelder;
- d) die Buch- und Rechnungsführung und Cassengebung;
- e) die Bestellung von Aerzten und Bediensteten der Krankencasse und Ertheilung von Instructionen an dieselben;
- f) die Vorlage des Rechenschaftsberichtes und Rechnungsabschlusses, sowie sonstiger von dem Vorstande statutenmässig zu stellender Anträge an die Generalversammlung;
- g) die Mittheilung des Rechenschaftsberichtes und Rechnungsabschlusses an die competente Behörde und an die Mitglieder.

Der Obmann oder dessen Stellvertreter hat die Krankencasse gegenüber den Behörden und dritten Personen zu vertreten, die Versammlungen des Vorstandes und die Generalversammlung einzuberufen und zu leiten, sowie deren Beschlüsse in Vollzug zu setzen.

Alle im Namen der Krankencasse auszustellenden Schriftstücke müssen vom Obmann oder dessen Stellvertreter und einem Mitgliede des Vorstandes unterzeichnet sein.

§ 13.

Ueberwachungsausschuss.

Zur Controle der Geschäftsführung wird alljährlich ein aus drei Mitgliedern und drei Ersatzmännern bestehender Ueberwachungsausschuss von der Generalversammlung gewählt.

Die Gewählten sind für das auf das Functionsjahr unmittelbar folgende Jahr nicht wieder wählbar.

Der Ueberwachungsausschuss ist berufen, über die genaue Einhaltung des Statutes der Krankencasse zu wachen, die Buchführung periodisch zu untersuchen, die Casse zu scontriren, den Rechnungsabschluss zu prüfen und über den Befund an die Generalversammlung Bericht zu erstatten.

Er hat das Recht, den Sitzungen des Vorstandes mit berathender Stimme anzuwohnen und auf Grund einstimmigen Beschlusses eine ausserordentliche Generalversammlung einberufen zu lassen.

§ 14.

Generalversammlung.

Die Generalversammlung wird vom Vorstande alljährlich vor Ende April, wenigstens [acht Tage] vorher einberufen.

In der Generalversammlung hat jedes anwesende Mitglied, vorausgesetzt, dass es mit seinen Beiträgen nicht über [zwei] Monate im Rückstande ist, eine Stimme.

Der Beschlussfassung der Generalversammlung sind vorbehalten:

- a) die Wahl des Vorstandes;
- b) die Aenderung des Statutes;
- c) die Beschlussfassung über den Jahresbericht des Vorstandes und die Entlastung des Letzteren;
- d) die Beschlussfassung über die Auflösung der Casse.

Wird die Entlastung des Vorstandes von der Generalversammlung verweigert, so ist ein neuer Vorstand zu wählen, welcher die Gebarung des früheren Vorstandes zu untersuchen, nöthigenfalls die erforderlichen gesetzlichen Schritte gegen denselben einzuleiten und darüber an die nächste Generalversammlung zu berichten hat.

Die Generalversammlung ist beschlussfähig, wenn mindestens ein Viertel der Mitglieder persönlich anwesend sind. Im Falle diese Anzahl sich nicht einfindet, ist binnen vier Wochen eine zweite Generalversammlung mit derselben Tagesordnung einzuberufen, welche ohne Rücksicht auf die Zahl der Anwesenden beschlussfähig ist.

Die Beschlüsse der Generalversammlung werden mit absoluter Mehrheit der abgegebenen Stimmen gefasst.

Bei Stimmgleichheit gilt jene Meinung, für welche der Vorsitzende gestimmt hat.

Zur Beschlussfassung über Aenderungen der Statuten und über die Auflösung der Casse ist in jedem Falle die Anwesenheit von mindestens der Hälfte der stimmberechtigten Mitglieder und die Majorität von mindestens zwei Drittheilen der abgegebenen Stimmen erforderlich.

§ 15.

Kundmachung der Casse.

Die Kundmachungen der Krankencasse erfolgen durch schriftliche Verständigung der Gewerbsinhaber [dann Veröffentlichung in der Zeitung].